

FORSKARUTBILDNINGEN INOM ARKITEKTURFORSKNINGEN har under de senaste decennierna utvecklats i det närmaste exponentiellt. I Sverige tillskapades administrativa och ekonomiska resurser redan i slutet av 1960- och början av 1970-talet och utvecklingen har nu kommit igång i de flesta nordiska länderna. Den mjukare starten i Danmark, Norge och Finland leder i bästa fall till att man kan undgå en del av de barnsjukdomar som den svenska forskarutbildningen genomgått men det största problemet, bristen på kompetenta forskarhandledare, kommer vi alla att få brottas med. Vid arkitekturhögskolorna väger de praktiska meriterna fortfarande oftast tyngst vid tillsättning av professorer. Under senare år har detta synsätt i viss mån brutits och sedan en tid diskuteras i Sverige en helt ny tjänstestruktur. Praktiker skulle kunna knytas till grundutbildningen på tidsbegränsade deltidsprofessurer parallellt med en i första hand vetenskapligt meriterad professor som företräder ämnet i sin helhet. Fördelarna med ett sådant system är uppenbara. Den kontinuerliga kunskapsuppbyggnaden inom ämnet befrämjas genom kompetent forskning, forskarhandledning, seminarieverksamhet och kurser i grundutbildningen samtidigt som konstnärligt skickliga och kompetenta arkitekter kan knytas till grundutbildningens projekteringsuppgifter utan att göra avkall på sin skapande verksamhet. Diskussionen är fortfarande tämligen allmän och några egentliga resultat har inte nåtts. Den gamla strukturen kommer under alla förhållanden att kvarstå under många år och forskarutbildningen i Norden kommer att dras med stora problem.

Ett nordiskt samarbete om forskarutbildning har inletts, som inger förhoppningar. Niels Albertsen, Århus, presenterade detta i förra numret. Tidskriften skulle kunna vara den informationskanal som den inrättade arbetsgruppen "NKUFA" efterlyste.

Tidskriften kan också utnyttjas för att förbättra forskarutbildningen på annat sätt. Under läsåren 90/91 och 91/92 genomfördes en doktorandkurs i arkitekturteori vid arkitektskolan i Lund där en av kursordningarna var att deltagarna skulle skriva artiklar eller på annat sätt lämna bidrag till tidskriften. Tanken var att utnyttja tidskriftens granskare av vetenskapliga artiklar som temporära "handledare" i forskarutbildningen. Doktoranden skulle i bästa fall få värdefulla impulser för sitt arbete men under alla omständigheter skulle han eller hon få träning i att skriva artiklar och få möta krav och kritik från andra forskare.

I detta nummer av tidskriften finns tre bidrag som på olika sätt vuxit fram under kursens gång. Det gäller Lars-Henrik Ståhls artikel om "marginalarkitektur" där själva distansen till "den andres" arkitektur diskuteras med utgångspunkt från bl. a. Heidegger och Derrida. Det gäller också konstkritikern Staffan Schmidts reflexioner över vad som skulle kunna vara relevant eller passande arkitektur med avseende på en specifik plats, exemplifierat med Malmö, och som utvecklats till en diskurs över beskrivandet och betraktandet av arkitekturen i allmänhet. Dit hör också Gunnar Sandins konstnärliga experiment med själva gapet mellan ord och kropp, och mellan artefakten och vår envetna strävan att överbrygga gapet genom att inlänka den i ett sammanhang, att tillskriva den betydelser. Fler artiklar från kursen i Lund väntas till kommande nummer och vi hoppas att detta tidskriftens försök att vara ett verksamt instrument i forskarutbildningen leder till efterföljd.

Björn Linns artikel som behandlar arkitekturens genom tiderna skiftande referensram och Lars Jadelius' om rumsuppfattningens sociala kontext med utgångspunkt från teatern är båda bearbetade bidrag som framförts på ett arkitekturteoretiskt symposium på KTH i Stockholm vårterminen 1991, liksom de tidigare publicerade artiklarna av Kjell S. Johannessen (nr 1, 1992) och Sten Gromark (nr 2, 1992). Rapporteringen från detta symposium är därmed avslutad.

Eva Sandstedts, Stefan Anderssons och Anja Kervanto Nevanlinnas artiklar utgör ytterligare bidrag till temat om livsformer som presenterades i nr 1, 1992.

redaktionen